

Tomba Andrea

Ó, micsoda emberi hangok!

A WROCLAWI DIALOG FESZTIVÁL 2009 (2. RÉSZ)

Bármennyit utazom, gondolkodom, nézek, olvasok vagy beszélgetek – ez utóbbit olyanokkal, akikről úgy hiszem, rálátásuk van –, nem tudom megfejteni: miért tűnik úgy, hogy ma a nyugat-európai színház mind gondolatilag, mind teátrálisan sokkal érdekesebb, gazdagabb, előremutatóbb, bátrabb, emberibb, közvetlenebbül a nézőhöz szóló, azaz kortársabb, mint ami itt, a mi földrajzi tájainkon látható. Holott mint sokan, én is ellenkező előjelű (elő?)ítélettel indultam világszínházi útjaimra, mindenekelőtt az orosz, olykor a román, utóbbi években a lengyel vagy baltikumi színházak nagyszerűségét hirdetve. De ha az ember megnézi a Wiener Festwochen mindenképpen mérvadó programját, alig talál benne kelet-európai előadást (a magyar *Frankenstein*, valamint Warlikowski előadása szerepelt benne 2009-ben, az idén pedig *A jég megy*, továbbá egy Hermanis és kisebb szerb produkciók lesznek).

Ennek okáról faggatom a wrocławai Dialog Fesztivál igazgatóját, Krystyna Meissnert, aki minden meghívott előadást élőben néz meg (nem DVD-n!), és jól ismeri az európai színházat; én éppen a Dialogon – amely, mint neve is mutatja, szándéka szerint Kelet és Nyugat (színházának) találkozási pontja – találkoztam az elmúlt évtizedben szinte minden világszínházi élményemmel. Egyetért a meglátásommal, de nem tudja a magyarázatot. Talán túlságosan ismerős minden, ami kelet-európai, ezért tekintünk Nyugat-Európa színházára úgy, mint számunkra új formákra, mint szuperegónkra, ideális énünkre? Vagy a vágyképeinket vetítjük rá?

Egyetlen objektív válasz adható e jelenségre: Nyugat-Európában több a pénz. Legalábbis jobban van elosztva. A több pénz a Dialogon a nyugati előadások nagyságában mutatkozik meg: nemcsak az eposzzerű *Római tragédiák* (beszámolómat Ivo van Hove holland produkciójáról lásd *SZÍNHÁZ*, 2010. január), de a Marthaler-rendezés esetében is. Igaz, cáfolatként felhozhatók Nekrošius, Jarzyna vagy Krimov előadásainak nem kis méretei (litván, lengyel, illetve orosz produkciók). De a pénz mellett ott a holland vagy német *társulat* nagyszerűsége – egyik hét, másik tizenöt éve él, létezik, lélegzik, dolgozik együtt. A kiszámítható – a hollandoknál négyéves, a németeknél folyamatos – támogatás azt is jelenti, hogy a társulati lét egyrészt valóban záloga a folyamatos magas színvonalú alkotásnak, másrészt viszont nem zárja ki a pályázati úton való akár független működést sem, ahogy mi ezt elképzeljük (társulati lét, repertoárrendszer VAGY független pályázati támogatási rendszerről szóló vitáink éppen most zajlanak, a len-

gyelek e disputát most kezdik). A hollandokon – és Meissner szerint most a hollandok/flamandok Európa színházi nagyhatalmai – látni, hogy egy ilyen mozgékony, de mégis kiszámítható rendszer milyen minőséget teremthet.

A másik lehetséges válasz – egyszemélyes gondolkísérlet, még nem következtetés –, hogy Kelet-Európában még a színházi nagyhatalmak (orosz, lengyel, baltikumi) is befelé fordulnak, mintha saját színházi hagyományaik foglyaként valójában nem tudnának válaszolni a megváltozott idő indukálta kérdésekre. Tetszik, nem tetszik, mondja egy orosz kritikus a fesztivál kortárs holland és német előadásain elámulva, az orosz színház ma is a pszichológiai realizmus alapján áll, s ez ma nem túl korszerű. Éppen a fesztivál orosz előadásai¹ tűnnek valamiféle időutazásnak: Dogyin-másolatnak, Grotowski-utánérzésnek. Az egyébként Moszkvában még általam is nagyszerűnek ítélt *Opus 7*, Dmitrij Krimov rendezése nagyot bukik Wrocławban – önhibáján kívül, mert éppen a *Római tragédiák* másnapján nézzük; ha van hibája a szervezésnek, akkor ez az: a *Római tragédiák* csak a fesztivál záróeseményeként képzelhető el, utána már semmit nem lehet megnézni. Kelet-Európa ezen a Dialogon végtelemül teátrálisnak, kimódoltnak tetszik, illetve éppen amit ezen a tájon a teatralitás új alakzatainak, formáinak, (kommunikációs) eszközeinek vélnek, hat gyakran inkább csak ismertnek, hagyományosnak (Koršunovas saját kimódoltságától, formalizmusától nehézkes *Hamlet*-jét csalódottan nézzük). Mindez radikálisan különbözik Marthaler, Luk Perceval (*Troilus és Cressida*)², Ivo van Hove, Alize Zandwijk (Brecht *Baal*-jának rendezője) produkcióitól, melyek a valóság reprezentációjával és az „ismert”, elvárt reprezentációs eszközök folyamatos kimozdításával, felszámolásával kísérleteznek. Ugyanakkor e színházak/alkotók tekintetüket már jó két évtizede folyamatosan az átlagember, a mindennapiság felé fordítják, s ehhez alakítják ki az új játékművet is, melyet nagyszerű cikkében Bettina Brandl-Risi a túljátás és tökéletlenség végpontjaiként jellemez.³

A 2009-es, ünnepi Dialog minden eddigit felülmúlt nagyszabású programjával, s talán most jutott el odáig,

¹ Lásd Bérczes László írását Dmitrij Krimovról (*SZÍNHÁZ*, 2009. augusztus), valamint Tomba Andrea beszámolóját Lev Ehrenburg *A viharjáról* (*SZÍNHÁZ*, 2009. augusztus).

² Perceval előadásáról lásd Koltai Tamás írását (*SZÍNHÁZ*, 2009. szeptember).

³ *SZÍNHÁZ*, 2008. november.

hogy bármely nyugat-európai vagy a nyugati gazdasági alapokat is meghaladó moszkvai Csehov Fesztivál rendezvényeivel vetekedjék (hogy Wrocławban honnan van ennyi pénz, sehogya sem sikerül a külföldinek megfejtenie). Nem Edinburgh vagy Avignon programjának számokban megnyilvánuló nagyságát utánozza, hanem egy-másfél tucat valóban jelentős, nemcsak a (rendezői) névsort tekintve impozáns, de szinte kivétel nélkül csupa nagyszínpadi, olykor egyenesen grandiózus formákkal operáló produkciót hoz el. Egy sűrű Wiener Festwochen...

Marthaler újabb dalai

Christoph Marthaler lenyűgöző szépségű *Riesenbutzbach*. Egy *állandó kolónia* című előadásában ezúttal is a kisembereket énekli meg. Állandó tervezője, Anna Viebrock most egy újabb közösségi teret talált, egy „Fermentációs Intézet” feliratú hatalmas zenedobozt (a hely eredetije egy Butzbach nevű német helység), amely egyszerre kinti és benti, közösségi és magán, múltbeli és kortárs, lepusztult és trendi-retró, valóságos és abszolút fiktív tér. Oly tökéletes, részletgazdag és funkcionális (hiszen feladata a hangosítás nélküli zenélés-éneklés szolgálata), és persze grandiózus. Marthaler a régi világ veszteseit sohasem naturalisztikus, „olyan, mintha” lepusztultsággal ábrázolja, hanem tökéletes képzőművészeti-vizuális kompozícióval. A rendező ismert szerkesztésmódja, dalok és néma jelenetek váltakozása egy olyan világot bont ki, amelyben ez a képzeletbeli Fermentációs Intézet és lakói egy múltbeli, helyét nem találó, épp hogy vegetáló, itt felejtett, mindenki számára – gazdaságilag, a világműködés egésze szempontjából – érdektelen és felesleges társadalmi réteget képeznek. Egyszóval *emberek*, kényszerűen egymásba kapaszkodva, közönyös egymás melletti létben, közösségi magányban. Felesleges emberek, akik tudatában vannak, vagy sem, saját feleslegességüknek, létezésük lebegésszerű vagy éppen görcsös, könnyed és szorongó, ők maguk furcsák és hétköznapiak, torzak és átlagosak, s a végletek és érzések közötti hintázás, együttérzés és ironikus nevetés Marthaler saját nézőpont nélküli nézőpontja, védjegye, amely minden tanulságot vagy didaxist nélkülöz. Tizenöt éve énekelnek együtt a rendező előadásaiban ezek a színészek, s a halk éneknek ettől van ez a csodálatos, felkavaró és megnyugtató hatása. A játék csupa apró rezdülés, minimálgesztus, alig-hang, tökéletesen hétköznapi és végtelenül teátrális, nincs történet nélküli pillanat, s mégis, a történet inkább odabent zajlik, fejben-szívben-testben. Előadása utolsó negyedében ezek a vesztes figurák, akik mintha kimaradtak volna a világ átalakításának lehetőségéből, abból, hogy ők maguk is *tényezővé* váljanak, egy múltbeli divatbemutatót tartanak nekünk,

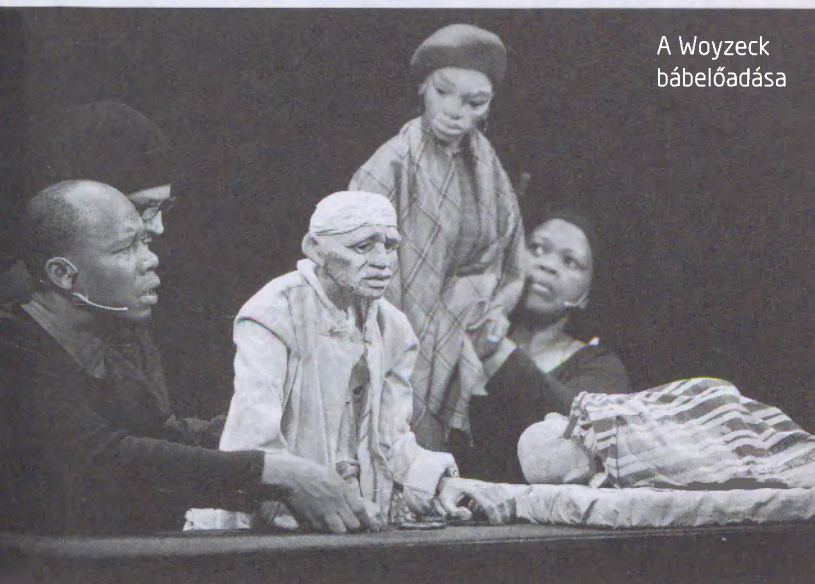
Az idióta című
Nekrošius-
rendezés

csodálatos, egyre groteszkebb klottgatyákban és kolhozbugyiban vonulnak fel. Aztán önműködő garázsukban – több is van belőlük a színpadon –, mely olcsó, készen vásárolható lakásukat, intim szférájukat is hivatott szolgálni (ide húzódnak be, valahányszor magánéletre vágnak), nagyon halkán eléneklék a *Fidelióból* a rabok kórusát: „Oh, welche Lust”, dúdolják csodás zenedobozukba zárva, hogy micsoda öröm a szabadság. Csakhogy az éneklés *módja* inkább egy halk, hangját hallatni alig merészülő panasz-kóruséhoz hasonló, ahogy az új világot, a szabadságot üdvözlük, műanyag konténer-garázsaiukba zárva, együtt, mozdulatlanul, végtelen szomorúan.

Nekrošius és Dosztojevskij

A litván mester grandiózus *Idiótája* (s mert minden nyelven, az eredetiben is ez a cím, hát váltsuk le akár csak egy cikk erejéig mi is a modoros *Félkegyelműnk*) öt és fél óras opus. A Meno Fortasszal létrehozott előadás Nekrošius új rendezői arcát mutatja, amely azonban *Hamletje* óta lassan kitapintható volt (a *Sirályban* kevésbé, a *Cseresznyés kertben* annál inkább): egy lassú elmozdulást a pusztán testtel, gesztikus játékkal és szimbolikus motívumokkal, metaforákkal kifejezett tartalmak felől a beszéd és a lélektani realizmus felé. „Az utóbbi évtizedeket a modernista színház fémjelezte”, mondta a rendező színészeinek a próbákon, rámutatva, hogy *Hamletje*, *Othellója*, *Faustja* is ezt az utat követte. „Most visszatérek a pszichológiához”, jelentette ki. Ez az új, valójában nagyon régi alapokra visszamenő Nekrošius nehéz, megfeszített nézői figyelmet követelő, kevés pihenőt engedélyező sűrű szívszínház, igazi mentális megpróbáltatás, még a regényt jól ismerő néző számára is.

A Woyzeck
bábelőadása

Bartłomiej Sowa felvételei

A forma tehát új a rendező számára, mégis régi, ismert játékmód. Ugyanakkor színészilag gazdag és nagy formátumú produkció egy szinte üres színpadon, amely minden általam ismert Dosztojevszkij-olvasattól eltávolodik. Nem a lélek közhelesen sötét mélységeit kutatja, még csak nem is az emberi rossz mentális irányait, hanem éppenséggel a jó eredetét. Mintha – szöges ellentétben a fesztivál szlogenjével: „Szemtől szemben a Rosszal”, de annak dramaturgiájába tökéletesen illeszkedve – arra keresné a választ, hogy mégis, mindennek ellenére mitől jó az ember. Nekrošius, ez a sötét, szűkszavú alkotó (aki állítólag egyszer ajándékként azt kérte, hogy egy szilveszteréjszakát tölthessen egy szigorított börtön cellájában) igazi életigenlő *homo ludens*: Dosztojevszkije nem bűnöktől bűzös, hanem ellenkezőleg, tiszta arcú emberi lényektől fénylik. Akiknek nem találtatik hamisság a szájukban, mert játékkukban valóban belülről keresik meg igazságaikat. S ha mégis bűnt követnének el, az valójában véletlen, ügyetlenség, a jó túlkapása: Nasztaszja Filippovna megölése is inkább botlás, a nő egyszerűen belecsúszik a késbe, ami véletlenül kerül elő. Mint akik eleve jók, sőt jóra is törnek, de néha nem találják. A színészek egyenként is, csapatként is kitűnőek, játékkuk kivételesen gazdag és könnyed, mégis a GONDOLAT, az értelmezés igazán új. Miskin herceg sem pusztán környezetével szemben álló *Übermensch*, hanem tündökletes halandó, minden hátsó szándék nélküli, gyermeki és közvetlen lény, akinek a jó jobban sikerül, mint másoknak, de mégsem áll fölöttük, pusztán közöttük létezik. Nasztaszja is rendhagyó, hiszen nem démon, díva, *femme fatale*, csak egy összezavarodott lány, aki nem tudja, mikor mit kéne tennie, aztán saját szándékaival vagy érzelmeivel sem lévén tisztában, szerepjátékokba kényszerül. (S talán ebben az értelmezésben, amelyben mindenki egyenlő, és jóra tör, legfeljebb rosszat cselekszik, válik világossá a szokásos Dosztojevszkij-adaptációk legnagyobb hibája, amelyek külön „nagy szerepként” képzelik el az egyes alakokat, ahogy régen mondták: jellemszínészektént.)

Nagy kis formák

A nagy forma a nyitó esten is meglep: a fiatal, 1983-as születésű Dorota Masłowska *Jó közöttünk* című kortárs drámáját Grzegorz Jarzyna nagyszínpadi műként mutatja be (kortárs drámát nálunk ritkán látni nagyszínpadon, de nemcsak ezért irigykedhetünk). A darab a Schaubühne felkérésére készült, egy „Áss mélyre és mocskolódj be” szlogenrel fémjelzett és

a nemzeti identitások kérdéseit vizsgáló program keretében. Bár a textus nagy része a külföldi néző számára kódolt és elzárt utalásokkal telített, mégis *komolyan veszi* a lengyel identitást, nemzeti tudatot, anélkül, hogy fölértékelve, nacionalizmussal, vagy lefelé, nemzeti öngyűlölettel szemlélné.

A fesztivál két kis formátumú, messziről jött produkciót is kínált, egy-egy gyöngyszemet: egy dél-afrikai *Woyzeck*et és egy libanoni dokumentumjátékot. Előbbi egy huszonöt éve játszott angol nyelvű johannesburgi produkció, William Kentridge előadása. Egy fekete, fájdalmas arcú *Woyzeck*et, fekete szerelmét és fekete barátját, valamint fehér urakat mutatja be a játék, nagy-szerűen mozgatott, gyönyörű bunraku-bábokkal, zenével, különös angol dialektusban, afféle „színház a színházban” helyzetbe ágyazva. A darab költészete, mesevilága éppen a bábszínházi nyelv által bomolhat ki, amely mégsem bagatelizálja el a történetet, hanem ellenkezőleg: kemény, „helyi” társadalmi olvasatot kölcsönöz neki.

A bejrúti Rabin Mroué rendezésének egyszerűsége, humora, közvetlensége dokumentarista játékból, egy eltűnt állami alkalmazotról gyűjtött újságkivágásokból születik meg. Egyszerű kivetítón keresztül nézzük az arab nyelvű újságkivágásokat, melyeket a velünk szemben ülő szerző-színész magyarázataival lát el; előbb családjá nyomoz az eltűnt minisztériumi dolgozó után, majd az állam milliárdos csalásokat varr a nyakába, végül valamilyen bonyolult mafiakombináció áldozata lesz. Az attitűd komoly és ironikus egyszerre, nem pusztán oknyomozó újságírás, de játék a színházzal: egy segítő komikus diagramban ábrázolja a hallottakat, hiszen a média mást sem tesz, mint megtéveszt, összezavar, hajszolja a szenzációt. A szegény eltűnt pára hazájának politikai és gazdasági csalásait reprezentálja, egy ország magán- és közmorálját. „Ez nem színház”, morog egy ukrán kritikus, „ezt nálunk mindennap megcsinálhatnánk.” Mindenki magáénak érezheti a libanoni sztorit, egy felforgató művész játékos estjét.

Nagy és kis formák, a fesztivál valamennyi előadása kivétel nélkül hangosított, jórészt mikroporttal. Egy héten át nézve a (főleg) európai színház legjobb terméseit, meglepő, hogy ez az eszköz ma milyen lényeges: a színház minden létező módon közel akar jönni a nézőhöz, közvetlen kapcsolatba kerülni vele, még ha nagy vagy éppen óriási térben játszódik is. És amikor nem mikroportot használnak, akkor a hangosítás más trükkjeit vetik be (Percevalnál sok tucat mikrofont lógatva be a színpad fölé, Marthaler-nál építési akusztikát működtetve, Nekrošiusnál a teret visszhangok által nagyobbítva). Mintha ez a technikai eszköz ma mindennél fontosabb volna: túl videón és vizuális effekteken, a hang, a közel jövő emberi hang és vele együtt a színházi középhang a jelen keleti és nyugati színházának közös nevezője.

A 2009-es év (XLII. évfolyam) tartalomjegyzéke

A Színkritikusok Díja 2008/2009 10/13	SZ. DEME LÁSZLÓ	Tojáséj, Maladype Színház	Csapdaváros, avagy A Nagy Félértés 4/8	Így s úgy s megint 9/30
A 2008-as év tartalomjegyzéke 2/62	Játszók színháza 6/2	HALÁSZ TAMÁS	Kurt Weill – Bertolt Brecht: Mahagonny városának tündöklése és bukása, Magyar Állami Operaház, Thália Színház	Tamási Aron: Énekes madár, Komárom; Hullámzó völgyény, Marosvásárhely, A csoda, Sepsiszentgyörgy Kit érdekel Moszkva? 11/12
CIKK, TANULMÁNY, ESSZÉ	Az Örkeny Színházról Debreceni disputák 11/35	Nyomok a sóban 4/42	Brecht: Mahagonny városának tündöklése és bukása, Magyar Állami Operaház, Thália Színház	Anton Csehov: Három nővér, Szatmárnémeti
BÁCS MIKLÓS	XV. Alternatív Színházi Szemle	Tanulmány a Koreogra- fológiáról, Artus Stúdió Mindennapi ragadozószaink 8/27	Thália Színház	Étika és epika 11/18
Színész és figura közös identitása 3/43	TAKÁCS GÁBOR	Valami történ(e)t; Szájbanforgó, Közép-Euró- pa Táncszínház, Trafó Dzsepetta 9/45	A bemutatóra érett sellő 5/23	Márai Sándor: Zendülő,ok, Bárka Színház
Suzuki „állati energiája”	Padlóváza a színpadon 2/42	Gaia, Gergye Krisztián Társulata, MU Színház	Liliom, Kaposvár	Kétségbeejtő kilátások 12/27
BÓDI KATALIN	Színházi nevelési progra- mok Magyarországon	HARMAT GYÖRGY	Vörös és szürke 7/23	Victor Hugo – Jeles András: A nevető ember, Szombathely
Izzadságszagú istenek 10/38	TOMPA ANDREA	Az élet slamasztikája 4/28	Hector Berlioz: Faust elkárhozása, Szeged	MÁROK TAMÁS
Tasnádi István: Fédra fitness	Húsba vág: dráma és pornográfia 3/28	Frank Wedekind: A tavasz ébredése, Karinthy Színház	Klasszikus keretben 8/14	Egy bolond év 3/12
DERES KORNÉLIA– HERCZOG NOÉMI	Simon Stephens drámája kapcsán	HERCZOG NOÉMI	Mozart: Figaro házassága, Bukaresti Nemzeti Opera; Richard Strauss: Ariadné Naxosz szigetén, Pozsonyi Nemzeti Színház	Mozart: Figaro házassága, Szeged
Egy népszerű alternatív(a) 1/37	A lét elviselhetetlen kettőssége 4/35	„Egyedül” a nézőtérben 3/26	Naxosz szigetén, Pozsonyi Nemzeti Színház	Szicíliai szeljegyzetek 8/8
Kortárs kísérletező formák a TÁP Színházban	A Nabokov-adaptációk kér- dése és a Lolita-előadások	Katasztrófa Maraton, Tünet Együttes, Duna- újváros, Tatabánya, Szkéné Színház	Elfuserált szerelmek 2/23	Giuseppe Verdi: A szicíliai vecsernye, Magyar Állami Operaház
HERCZOG NOÉMI	Egy Solness nevű tükör 5/9	Az utolsó (Csehov-) tekercs 11/8	Háy János: Házasságon innen, házasságon túl, Magyar Színház	Orfeum a katedrális tövében 9/33
Valóságos fikció 2/4	A Radnóti Színházról Rettenítő szimmetriák 9/23	Anton Csehov: Három nővér, Beregszász – Zsámbéki Színházi Bázis	Kiteregetve 5/30	Lehár Ferenc: Cigányszeretem, Szegedi Szabadtéri Játékok
Avagy színház az eltűnt idő nyomában	A gyulai Shakespeare Fesztiválról	JÁSZAY TAMÁS	Carlo Goldoni: A chioggiai csetepaté, Pesti Színház	MAUL ÁGNES
JANISCH ATTILA	TÖRÖK TAMARA	Tucatáru 3/31	Placebo extra 12/12	Abszurd és abszurdum 2/21
POSZT 2009 – Szupeközeli 6/melléklet	Goldoni, a színházi ember 8/37	Simon Stephens: Pornográfia, Szeged	Hamvai Kornél: Harmadik figyelmeztetés, József Attila Színház	Eugène Ionesco: A kopasz énekesnő, Térszínház; Különóra, József Attila Színház
Pillantás az évről	Reformkitaljesedés az 1760-as évek elején	KARSAI GYÖRGY	Utmutató útvesztő 1/47	MOLNÁR SZABOLCS
JÁSZAY TAMÁS	UGRAI ISTVÁN – NYULASSY ATTILA	Kérdézd a nyulat! 4/24	Labirintus, Magyar Állami Népi Együttes, Művészetek Palotája	Thizennégyes karika 4/32
Változások sora 2/33	Elkocertesedés 10/28	Kárpáti Péter: Szörprájzparti, HOPPart, Tatabánya, Sirály	Rózsza az időben 2/38	Steven Sater – Duncan Sheik: Tavaszébredés, Budapesti Operettszínház
Kortárs Drámafesztivál	Operett- és musicalvilág Magyarországon	„A legszebb a szívserleme...” 7/16	InTime, Frenák Pál Társulat, Trafó Kortárs Művészeti Központ	Sheik: Tavaszébredés, Budapesti Operettszínház
KOLTAI TAMÁS	UGRAI ISTVÁN – ZSEDÉNYI BALÁZS	Molnár Ferenc: Liliom, Budapesti Kamaraszínház	Kétszeri egykimondás 3/50	Csapategység 5/34
Játszd újra, és újra, és újra, Sam! 5/2	Csapatmunka 7/5	KOLOZSI LÁSZLÓ	Basta così!, MU Színház	Jeff Marx – Robert Lopez – Jeff Whitty: Avenue Q – A mi utcánk, Centrál Színház
Retrospektív Végyszínház	EGRI ÉVADRÓL	Nem bűnös 1/10	Vér, láz, teszt 4/44	A pincebogár 8/5
A Debrecen-modell 7/2	VENCZEL SÁNDOR	Makszim Gorkij: Vassza Zseleztnova; Bertolt Brecht: A kivétel és a szabály, Nemzeti Színház	Vér-reflex, Természetes Vészek Kollektíva, MU Színház	Faragó Béla: Az átválto- zás, Sanyi és Aranka Színház és Opera
Színházportré	Mit mond a gazdasági igazgató? 8/43	Rossz börtben 4/26	Virtuális boldogságbarár 5/48	NÁNAY ISTVÁN
KUKORELY ENDRE	KRITIKA	Rinoceritisz, Stúdió „K” Elő az ítéletekkel 5/28	tünde@csongor.hu, Nyíregyháza	Kemény-rock-ballada 2/12
Minden tisztességes és vértől csöpögő 11/2	DERES KORNÉLIA	Reginald Rose: Tizenkét dühös ember, Nyíregyháza	Nyíregyháza	Szörényi Levente – Bródy János: Kőműves Kelemen, Nyíregyháza
Recitativo	Tiszta udvar, vicces ház 2/31	Orpheusz beérk 6/46	Zsuzsa, hol vagy? 6/52	Bohózáttá degradálva 7/28
LIMPEK LÁSZLÓ	Sarah Ruhl: Tiszta vicc, Sanyi és Aranka Színház és Opera	Joseph Haydn kétszer Comics-Xerxész 7/9	Pas de deux a ristorantéban 8/23	Vlagyimir és Oleg Presz- nyakov: Padlószőnyeg, Budapesti Kamaraszínház
Színház a klasszicista Franciaországban 5/43	Grafomán márkí, hét részben 6/24	Georg Friedrich Händel: Xerxész, Magyar Állami Operaház	Contact, Madách Színház Kompozíció felhőátvonulásra 9/41	NYULASSY ATTILA
Avagy Racine miért nem Shakespeare?	Dough Wright: De Sade penmája, Bárka Színház	Alban Berg: Lulu, Moszkvai Helikon Opera; Wozzeck, Gerai Állami Színház	Csak a felhők, Forte Társulat, Bakelit Multi Art Center	A lehetőség lehetősége is elvesztett 5/16
MARKÓ RÓBERT	FALUHÉLYI KRISZTIÁN	Monty Python-revü 11/20	Szó és mozdulat elegye 11/24	Botho Strauß: A park, Nemzeti Színház
A „Kiváló Magyar Dráma” védjegy 5/54	Megállt az idő 7/25	Eric Idle – John Du Prez: Spamalot, Madách Színház	Bifidus essensis, avagy túsarkon a téboly, Eger	NYULASSY ATTILA – UGRAI ISTVÁN
DESZKA	Spiró György: Prah; Parti Nagy Lajos – Darvas Ferenc: Ibusár – Megállóhely, Pécsi Harmadik Színház	Két-szakállú 12/8	Van szebb dolog az végeknél 12/38	Képfolyam-kurzus 1/22
Kisvárdá, végállomás 9/28	William Shakespeare: A vihar, Újvidék	Bartók Béla: A kékszakállú herceg vára, Magyar Állami Operaház	Halál és a lányka, Bozsik Yvette Társulat, Nemzeti Táncszínház, Művészetek Palotája	Georg Büchner: Wozzeck, Maladype Színház
Gondolatok egy fesztiválról	HALÁSZ GLÓRIA	Ótűjű gyakorlat 2/25	MARKÓ RÓBERT	NYULASSY ATTILA – ZSEDÉNYI BALÁZS
MÁROK TAMÁS	Álarcosbál 1/26	Conor McPherson: Tengeren, Bárka Színház	Alakmások, más alakok 4/13	Hamlet, avagy a fegyver 3/7
Új operajátszás, új dilemmák 1/32	Frank Wildhorn – Nan Knighton: A Vörös Pimpernel, Szolnok	Testkultúra 3/14	Forgách András: Holdvilág és utasa, Zalaegerszeg; Kecskemét	William Shakespeare: Hamlet, Sopron; Zalaegerszeg
Mezzo-fesztivál	Intellekt, kuss! 2/29	Tasnádi István: Fédra Fitness, KoMa – ALKA.T	Úton, útfélen 5/13	Isolation is not good for me 7/32
OROSZLÁN ANIKÓ	GEROLD LÁSZLÓ	Anton Csehov: Cseresz- nyéskert, Szombathely	Színházkezdés Szombathelyen	Három előadás Szabadkáról
Zárt műhelyek, nyitott perspektívák 3/34	Női praktikák 8/20		Rendezzük kertjeinket! 6/16	PÉTERI LÓRÁNT
Pintér Béla és Társulata	Maja Pelević: Narancsbőr, Újvidék; Kiss Csaba: Veszedelemes viszonyok, Szabadka		Anton Csehov: Cseresz- nyéskert, Szombathely	Fidelió, Fidelió, Fideliója 1/28
RÁCZ JUDIT	Kinek a szigete? 11/16			Beethoven: Fidelio, Magyar Állami Operaház
Új kommunikációs törékvések az operajátszásban 8/2	William Shakespeare: A vihar, Újvidék			
SÓREGI MELINDA	HALÁSZ GLÓRIA			
Beavatás felhőteknek 7/50	Álarcosbál 1/26			
Kortárs bábfesztivál a Sirályban	Frank Wildhorn – Nan Knighton: A Vörös Pimpernel, Szolnok			
SZABÓ GYÖRGY	Intellekt, kuss! 2/29			
Az előadó-művészeti törvény útján 8/42	Georges Feydeau: A hülyéje, Örkény István Színház			
SZÁNTÓ GÁBOR	ANZIKSZ 3/18			
ANDRÁS				
Zeneértők előnyben 1/2				
A harmincas évek Gorkij-szindarabjairól				

RÁDAI ANDREA	Nádas Péter: Találkozás, Budapesti Kamaraszínház	Üdlak messze van 3/2	Hermész 13, Artus Kortárs Művészeti Stúdió	GAJDÓ TAMÁS	Egyszemélyes intézmény
Nem fatális 4/18	Íme, az ember 4/5	Kacsóh Pongrác – Heltai Jenő – Bakonyi Károly: János vitéz, Nemzeti Színház	ZAPPE LÁSZLÓ	1/53	Kerényi Ferenc 1944–2008
Pintér Béla: A soha vissza nem térő, Pintér Béla és Társulata, Székény Színház	Rolf Hochhuth: A helytartó, Kaposvár	Vérfigyagszertársadalma 4/2	Úti olvasmány 2/27	HALÁSZ TAMÁS	LESZ
Társulata, Székény Színház	Kutyák közössége 7/12	Phelim McDermott – Julian Crouch: Jógyerekek képekönnyve, Órkény Színház	Lőrinczy Attila: Celestina, avagy Calisto és Melíbea tragikomédiája, Tatabánya	LESZÁK TIBOR	3/56
Racine-ásatás 5/45	Lars von Trier: Dogville, Bárka Színház	Órkény Színház	Szesz szenteltvízzel 6/22	LESZÁK TIBOR	1955–2008
Jean Racine: Atália, Nemzeti Színház	Mese a karfiolról 12/5	Lágyéka vágya 4/39	Visky András: Alkoholisták, Eger	IMRE ZOLTÁN	„A szabadság felelőssége” 11/41
Lélekkorgás 6/8	Bertolt Brecht: Arturo Ui feltartoztatható emelkedése, Órkény Színház	Edward Albee: Lolita, Budapesti Kamaraszínház	Primer vagy másodlagos ügyetlenkedés 7/27	A Nemzeti Színház 1955-ös Tragédia-előadása	LENGYEL GYÖRGY
Knut Hamsun – Forgách András: Éhség, Kamra	SZOBOSZLAI ANNAMÁRIA	Nem csak víz 12/2	Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio, Nyíregyháza	A hatvanadik 10/36	Ne nézz vissza haraggal! 4/48
Nüansznói életek 11/10	Szállógés igétlenségek 3/48	Katona József: Bánk bán – junior, Nemzeti Színház	ZSEDÉNYI BALÁZS	A Budapest Bábszínház jubileuma 10/40	A pantomimus 10/40
Anton Csehov: Három nővér, Kecskemét	Lendvay Kamilló: A menyeyi város; Igor Sztravinszkij: A katona története, Szegedi Kortárs Balett	TÖMPE PÉTER	A kilencedik szék 4/20	Regős Pál 1926–2009	
Kesztyűbábok 12/29	Sorstárs mondatok, pontok 3/52	Reyzendy krimi 3/5	Friedrich Schiller: Stuart Mária, Szekesfehérvár		
Alfred de Musset: Lorenzaccio, Maladype Színház, Thália Színház, Budapesti Őszi Fesztivál	Kortárs Koreográfusok Estje X. 4/46	Raymond Chandler: Elkéstél, Terry!, Eger	ZSEDÉNYI BALÁZS – UGRAI ISTVÁN		
SEBŐK BORBÁLA	Határterületek 4/46	Emlékezz a halálra! 5/25	Sekély mélység 6/26		
Re-Wind 5/52	Swinging Door; Light Music, Trafó Kortárs Művészeti Központ	Borbély Szilárd: Halotti pompa, Debrecen	Gyarmati Kata: Hét nap a világ, Újvidék		
re-DNS, TranzDanz, Trafó, Kortárs Művészetek Háza	Művészeti Központ Min-re-Start 6/54	Halotti pompa, Debrecen			
Gyere, menjünk, nézzük a havat... 7/47	Mini-a-Turák II. 9/43	Posztindusztriális repró 12/10			
Isteni vidékek, Forte Társulat, Trafó	Összművészeti tévedés 9/43	Makszim Gorkij: Éjjeli menedékhely, Miskolc	INTERJÚ		
Társulat, Trafó	Kazár szótár, Élőkép Társulat, Kiscelli Romtemplom	TÖRÖK ÁKOS	BÉRCZES LÁSZLÓ		
Con amore 12/31	Léleksztriptízek 11/26	Széljegyzetek emberekről és bábokról 5/50	Akár a lélegzés 9/35		
Nádas Péter: Találkozás; Temetés, Gergely Krisztián Társulata, Bárka Színház	Repedések; Fregoli-szindróma, avagy nem a ruha teszi az embert, Trafó	Twins – Ikrek, Frenák Pál Társulat – Nemzeti Táncszínház	Beszélgés Mucsai Zoltánnal 6/32		
SELMECZI BEA	Kortárs Művészetek Háza Jel színházi báb-harakiri 12/40	Jungi mese az orfeumban 6/51	Beckett ma passzé 11/5		
Végszínhely 1/24	100 tú hossza, Nagy József Regionális Kreatív Műhely, Bárka Színház	Csiperózsika, Szegedi Kortárs Balett, Nemzeti Táncszínház	Beckett ma passzé 11/5		
Dennis Kelly: Szákuca, Merlin Színház	Regionális Kreatív Műhely, Bárka Színház	Ketten nyolcért 8/26	Beckett ma passzé 11/5		
Merlin Színház	SZTRÓKAY ANDRÁS	Carneval, Közép-Európa Táncszínház	Beckett ma passzé 11/5		
Térérzékeny brigádnapló 8/17	Nagyvárosi fények 6/18	Merlin Színház	Beckett ma passzé 11/5		
A Neptunbrigád előadásai	Goethe: Faust, Budapesti Bábszínház	Mókus mantra 11/27	Beckett ma passzé 11/5		
STUBER ANDREA	Tatabányai krétakör 11/14	Dűnek, MÚ Színház	Beckett ma passzé 11/5		
Társas és Raszkolnyikov 2/14	Bertolt Brecht: Kaukázusi krétakör, Tatabánya	UGRAI ISTVÁN	Beckett ma passzé 11/5		
Szonya, Új Színház	TARJÁN TAMÁS	„Mily szerető és nyílt szívű a magyar” 2/8	Beckett ma passzé 11/5		
Operett kitérővágányon 3/20	Kihangosítás 1/18	Márton László: Az állhatatlan, Eger	Beckett ma passzé 11/5		
Parti Nagy Lajos – Darvas Ferenc: Ibusár, Budapesti Operettszínház	Shakespeare: II. Richárd, Budapesti Kamaraszínház	Ideg-sok(k)-ház 3/24	Beckett ma passzé 11/5		
Operettszínház	Kiadott színház 2/19	Bérháztörténetek o.1., Szputnyik Hajózási Társaság, MÚ Színház	Beckett ma passzé 11/5		
Gézaababua 6/10	Stendhal: Vörös és fekete, Vígszínház	UGRAI ISTVÁN – NYULASSY ATTILA	Beckett ma passzé 11/5		
Háy János: A Gézagyerek, Szabada	MacGorkij látogatása 3/10	Humburg herceg 7/14	Beckett ma passzé 11/5		
Teljesen idegen drámai eszközök 7/21	Makszim Gorkij: Éjjeli menedékhely, József Attila Színház	Heinrich von Kleist: Homburg herceg, Órkény Színház	Beckett ma passzé 11/5		
Spiró György: Koccanás, Győr	A valahány karátos öngyújtó 4/15	Órkény Színház	Beckett ma passzé 11/5		
Finn itt a komédia 12/23	Vinnai András: Vakond, Katona József Színház	UGRAI ISTVÁN – ZSEDÉNYI BALÁZS	Beckett ma passzé 11/5		
Mika Myllyaho: Pánik, Nemzeti Színház	Apadráma 5/21	Tükröm-tükröm 12/20	Beckett ma passzé 11/5		
SZÁNTÓ JUDIT	Bereményi Géza – Kovács Krisztina: Apacsok, Radnóti Színház	Molière: A mizantróp; Samuel Beckett: Az utolsó tegercs, Sepsiszentgyörgy	Beckett ma passzé 11/5		
Ismét felzendülnek a klasszikusok 1/13	Radnóti Színház	UGRAI ISTVÁN – ZSEDÉNYI BALÁZS	Beckett ma passzé 11/5		
Euripidész: Oresztész, Nemzeti Színház	Periféria Tours 6/20	Tükröm-tükröm 12/20	Beckett ma passzé 11/5		
Lakályos légvár 2/15	Bertolt Brecht: A szecsuáni jóember, Magyar Színház	Molière: A mizantróp; Samuel Beckett: Az utolsó tegercs, Sepsiszentgyörgy	Beckett ma passzé 11/5		
Henrik Ibsen: Solness építőmester, Radnóti Színház	Szép, szép 7/18	UGRAI ISTVÁN – ZSEDÉNYI BALÁZS	Beckett ma passzé 11/5		
Jobb félni a farkastól 3/22	John Webster: Amalfi hercegnő, Nemzeti Színház	Tükröm-tükröm 12/20	Beckett ma passzé 11/5		
Edward Albee: Kényes egyensúly, Magyar Színház	Eletünk hosszú mondata 12/18	Molière: A mizantróp; Samuel Beckett: Az utolsó tegercs, Sepsiszentgyörgy	Beckett ma passzé 11/5		
Természetesen 5/32	Órkény István: Macskajáték, Órkény Színház	UGRAI ISTVÁN – ZSEDÉNYI BALÁZS	Beckett ma passzé 11/5		
Tracy Letts: Augusztus Oklahomában, Vígszínház	TÓMPA ANDREA	Tükröm-tükröm 12/20	Beckett ma passzé 11/5		
Oklahomában, Vígszínház	Túl kegyes halál 1/20	Molière: A mizantróp; Samuel Beckett: Az utolsó tegercs, Sepsiszentgyörgy	Beckett ma passzé 11/5		
Családi szórakozás 6/12	Sopsits Árpád: Fekete angyal, Budapesti Kamaraszínház	UGRAI ISTVÁN – ZSEDÉNYI BALÁZS	Beckett ma passzé 11/5		
G. B. Shaw: A hős és a csokoládékatoná, Katona József Színház	Kékszem meg a szakma 2/2	Tükröm-tükröm 12/20	Beckett ma passzé 11/5		
Egy rendkívül becsületes ember 12/15	rombolni nem színházat építeni szívesen, Kamra	Molière: A mizantróp; Samuel Beckett: Az utolsó tegercs, Sepsiszentgyörgy	Beckett ma passzé 11/5		
William Shakespeare: Othello, Vígszínház		UGRAI ISTVÁN – ZSEDÉNYI BALÁZS	Beckett ma passzé 11/5		
SZ. DEME LÁSZLÓ		Tükröm-tükröm 12/20	Beckett ma passzé 11/5		
Így jár a világ 1/15		Molière: A mizantróp; Samuel Beckett: Az utolsó tegercs, Sepsiszentgyörgy	Beckett ma passzé 11/5		
Edward Bond: Kétezerhetvenhét, Kamra		UGRAI ISTVÁN – ZSEDÉNYI BALÁZS	Beckett ma passzé 11/5		
Vodka-Kremlel halni meg 2/10		Tükröm-tükröm 12/20	Beckett ma passzé 11/5		
Hú, de messze van Petuskil, Stúdió „K”		Molière: A mizantróp; Samuel Beckett: Az utolsó tegercs, Sepsiszentgyörgy	Beckett ma passzé 11/5		
Felfénylő emlékek szimfóniája 3/16		UGRAI ISTVÁN – ZSEDÉNYI BALÁZS	Beckett ma passzé 11/5		

A massachusettsi Double Edge Theatre
JÁSZAY TAMÁS
 Semmi művészet? 6/56
 A wrocławai fesztiválról
 Sötétén izzó aranykor 8/58
 Varsói Színházi Találkozó
 Sok jó kis helyen 10/50
 Holland Fesztivál
KARÁCSONYI ZSOLT
 Hosszútávútás a kör peremén 2/55
 Uniószínházi Fesztivál Kolozsváron
KISS GABRIELLA
 „Itt és most” 9/57
 Gondolatok a Berlini Színházi Találkozóról
KOLTAI TAMÁS
 Targowica és a grund 6/41
 Pál utcai férfiak és nők B + B 7/46
 Brook Beckettje: Töredékek, Trafó
 Bécsi szelet 9/47
 Wiener Festwochen
 Mind hogy csinálják? 10/41
 Salzburgi Ünnepi Játékok
 Hírnökök jönnek 12/34
 Elfriede Jelinek: Rechnitz, Münchner Kammerspiele, Budapesti Őszi Fesztivál
KUTSZEGI CSABA
 Földhöz ragadt óslakosok 6/49
 Bangarra Táncszínház
 Felborult fazék 10/34
 Kibbutz Contemporary Dance Company
LŐRINC KATALIN
 Leszabályozhatatlan létünk 1/51
 A Random Dance Company vendégjátéka
MALIŤA, LIVIU
 Ceausescu színházba megy 5/60
 A hivatalos román cenzúra
MARKÓ RÓBERT
 Elitkör 6/28
 A sepsiszentgyörgyi Reflex Fesztivál
 Bulvárszínház a nagy vízen túlról 7/58
 Ottawa: BC Scene
 Mesék Közép-Európából 8/62
 Nová Dráma, Pozsony
MITCHELL, KATIE
 A rendezői mesterség 11/56
MOLNÁR ZSOFIA
 Hallgat a mély 2/50
 A Comédie-Française vendégjátéka
NÁNAY FANNI
 A rendező és a hajóskapitány 6/43
 Beszélgetés Michal Zadarával
NYCZEK, TADEUSZ
 Andy 2 1/56
 Krystian Lupa Factory 2 című előadása
PÁLYI ANDRÁS
 Grotowski és utókor 9/12
PAPP TÍMEA
 A halál bohóca 6/61
 Pippo Delbono színháza
RÁKÓCZY ANITA
 Három nap, három éj 12/61
 Fesztivál Edinburgh-ban
ROSNER KRISZTINA
 Nagymesterek
 Ujjgyakorlatok 3/58
 Előadások New Yorkban

Utópia most van 11/46
 Anne Bogart és a SITI Company
RÓZSA MIHÁLY
 A színházcsinálás titokzatos történet 1/62
 Beszélgetés Jean-Louis Martinellivel
SIERZ, ALEKS
 Az új írás a kortárs brit színházban 10/60
SIPOS GYULA
 A selyemcipő (gyorstalpaló) 10/54
 Paul Claudel a párizsi Odéonban
SZOBOSZLAI ANNAMÁRIA
 Tompa fények 7/41
 Cullberg Balett
SZTRÓKAY ANDRÁS
 Halk csoda 9/26
 Love is My Sin, C.I.C.T./Théâtre des Bouffes du Nord, gyulai Shakespeare Fesztivál
TASNÁDI ISTVÁN
 Keleti minta 6/38
 A Tavaszi Fesztivál előadásairól
TOMPA ANDREA
 Orgia közben 1/54
 Silviu Purcärete
 Faust-rendezése
 „Figyeltek minket álmlunkban” 5/57
 A Nap nap után a Trafóban
 Panem és főleg circenses 6/35
 A Tavaszi Fesztivál előadásairól
 Minden egy 7/30
 Ivo van Hove: Premier, Trafó
 Ahol cenzúra van, ott lehet változtatni 7/34
 Beszélgetés Amir Reza Koohestani iráni író-rendezővel
 Nem könnyű és nem biztos 7/43
 Pendulum
 Moszkva, tiszta pszichó 8/50
 Arany Maszk Fesztivál
 Mint akinek nincsenek tanítványai 9/2
 Wrocław Grotowski- emlékfesztivál
 Kemény olvasatok 9/54
 Wiener Festwochen
 A munka dicsérete 12/54
 Miasto Fesztivál, Legnica
TÖRÖK ÁKOS
 Gyengeségek és gyöngédségek 2/40
 Dave St-Pierre: Egy kis gyöngédséget, a francia is!
 A meg nem értés körei 7/38
 Cloud Gate Dance Theatre of Taiwan
 Felszín közeli élmények 12/36
 újFeketeség; Both Sitting Duett; Speaking Dance, Budapesti Őszi Fesztivál
TÖRÖK TAMARA
 Goldoni d-mollban 8/37
 Beszélgetés Toni Servillóval
TRENCSENYI KATALIN
 Kánon kilenc hangra 2/59
 Lepage-maraton
URBÁN BALÁZS
 Napfény és árnyék 8/31
 Carlo Goldoni: Nyaralás trilogia, milánói Piccolo Teatro

VIDA VIRÁG
 Elektronikus önismereti echó 11/28
 Akram Khan Company és National Ballet of China
SZEMLE
DARVAY NAGY ADRIENNE
 Vitakönyv az erőszak-színházról 11/63
KESZTHELYI KINGA
 Alapkönyv 7/63
 Egri Lajos: A drámaírás művészete
KOLTAI TAMÁS
 A művekben élő 11/62
 Fodor Géza: Magánszínház
TASNÁDI ISTVÁN
 East Park 7/61
 Stop the Tempo, Fiatal román drámaírók
DRÁMAMELLÉKLET
ALMASSY BETTINA
 Megfulladok! VII.
BÁN ZOLTÁN ANDRÁS
 Zárt osztály IX.
BOLGÁR GYÖRGY
 A bot II.
FORGÁCH ANDRÁS
 Éhség VI.
 Knut Hamsun regénye nyomán
KISS JUDIT ÁGNES
 Prága, főpályaudvar X.
MYLLYAHO, MIKA
 Káosz XI.
 Fordította: Jankó-Szép Yvette
POZSGAI ZSOLT
 Naplopók VIII.
SHAKESPEARE, WILLIAM
 II. Richárd király tragédiája I.
 Fordította: Spiró György
 Othello,
 Velence négere XII.
 Fordította: Márton László
SULTZ SÁNDOR
 Mal'haba V.
TASNÁDI ISTVÁN
 Fédra fitness III.
VISKY ANDRÁS
 Megöltem az anyámat IV.
DRÁMABEVEZETŐ
HORVÁTH PÉTER
 Ajánlás V.
MERÉNYI ANNA
 Egy új magyar dráma születésének körülményei VII.
 Almássy Bettina Megfulladok című darabja élé Káosz a rendezésben XI.
 Egy kortárs drámáról és szerzőjéről, akit iskolában (is) tanítottak írni
TASNÁDI ISTVÁN
 Fédra fitness III.
MELLÉKLET
 Magyar színház európai fénytörésben VIII.
 A Kortárs Drámafesztivál Színház. Kritika. Ma című színikritikus-szemináriumának előadásai (Szerzők: Juhász Dóra, Miriam Kičiřnová, Dária Fehérová, Martin Bernátek, Laur Kaunissaare, Jakub Škorpi, Csurok Iván, Jászay Tamás, Ian Herbert)

SUMMARY

In 1910 two historic theatre men were born a hundred years ago. The complex personality of Tamás Major, actor, director, long time manager of the National Theatre is evoked by author György Spiró, Katalin Thuróczy and by an authentic document: his very own principles as shared with his students at the Theatre High School. The other person, aesthete, historian and theatre manager Bálint Magyar is presented first by Tamás Gajdó, this being followed by Magyar's own account of his life in the theatre.

Commemorating last year's Festival of Contemporary Drama we first publish the edited text of a contribution by Zsuzsa Radnóti, devoted to the regrettable scarcity of plays concerned with our present social and political context. Andrea Tompa reviews one of the event's highlights, 20/20 by Gianina Cărbonariu and directed by the author, with the company of the Yorick Studio of Marosvásárhely/Tirgu Mureş, Rumania. Ms. Tompa also talks to this interesting theatre personality who was brave enough to tackle the problems of the Hungarian ethnic minority in her country.

This is followed by the reviews. Our critics: István Ugrai, István Nánay, Andrea Stuber, Róbert Markó, Judit Szántó, András Sztrókay, Krisztián Faluhelyi, Balázs Zsedényi and Balázs Urbán saw for us Gogol's *The Government Inspector* (Zalaegerszeg), two adaptations of short stories by classic author Zsigmond Móricz's *Annuska* by István Tasnádi and *Tragedy* by András Forgách (both at Nyíregyháza, at the theatre named after Móricz), Thomas Bernhard's *Der Theatermacher* (Stúdió „K”), two performances (at the Radnóti Theatre and at Zalaegerszeg) of Milán Füst's *The Unfortunate*, Ödön von Horváth's *Kasimir and Karoline* (Örkény Theatre), *Decay* by Attila Bartis (House Stage of the Comedy Theatre), Georg Büchner's *Danton's Death* (Hungarian State Theatre of Kolozsvár/Cluj), *The Rhinoceros* by Eugène Ionesco (Győr) and Imre Madách's *The Tragedy of Man* (Nyíregyháza).

A new Hungarian opera, *Total Eclipse* by József Sári first played in 2000 at Pforzheim, Germany and now at the Budapest Opera House, inspired by the life of Hungarian-born Arthur Koestler is reviewed by Szabolcs Molnár, and Tamás Márok sums up the problems and achievements of the II. Mezzo Opera Competition and Festival of Szeged.

Our dance critics, Csaba Kutszegi, Virág Vida and Ákos Török introduce the reader to, respectively, *Seven*, a new work of the Pál Frenák Company, *Lunatica* with the choreography of Éva Duda and *Give a Hug* by the L1 Company of Independent Dancers, with a choreography of Márta Ladjánszki and Adrienn Hód. The column is closed by Marianna Vágó who talks to Márta Ladjánszki, founder and leader of the company mentioned above.

In our column on World Theatre Andrea Tompa publishes the second part of her account of the Wrocław Dialogue Festival.

The playtext attached to this issue is *Deviance* by Ákos Németh.

A Jó közöttünk című Grzegorz Jarzyna-előadás

a wrocławai Dialog Fesztiválon

Bartłomiej Sowa felvétele

W. A. Mozart

A varázsfuvola

OPERA KÉT RÉSZBEN

Karmester: Kovács János, Török Géza, Lukács Ervin

Rendező: Marton László

Díszlettervező: Michael Levine Jelmeztervező: Benedek Mari

2010. február 17., 18., 19., 20. március 24., 25., 27., 28. (11 h)
április 8., 9., 23., 24. május 15., 16. (11 h, 18 h), 20.

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ AZ OPERAHÁZ ELŐADÁSAI A VÍGSZÍNHÁZBAN

VÍGSZÍNHÁZ